

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anul IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 62.

— Sibiu, Sâmbata 1/13 Augustu. —

1881.

Freiheit. Bubenstreich. Zur Raison bringen.

Érasi mai scriemu sub unu titlu luat din alta limba. Situatia actuala, împregiurarile ni le dictéda în péna asia precum le vedeti în limb'a germana. Amu fi potutu pune în loculu loru: Nerusinare. Fapta de strengari. Bataia de mórte sau bataia si luare. Voiramu inse astadata cá se fimu exacti pâna la pedanteria. Acestea sunt nerusinatele insulte si amerintiari, pe care fói'a oficiósá a lobontiloru „Pester Lloyd“ din 8 Augustu a. c. le arunca în faci'a întregéi natiuni romanesci, în faci'a guvernului Romaniei si armatei sale. Le dice nerusinati, le amerintia cu bataia nimicitória. Apoi celelalte diarie din Ungari'a si Transilvani'a facu unu choru întregu totu în tonulu acesta.

Si candu se intempla acestea atacuri cadiute cá din chiaru-seninu asupra romanilor si chiaru asupra statului romanescu? Se intempla în dilele, candu unu descendente alu augustei Case de Habsburg, archiducele Eugenu este primitu de cátra rege si regina la Sinaia cu iubirea cea mai sincera si caldurósá, precum se primescu bunii consangeni între sine, si se intempla atunci, candu 18 oficiari de calarime austriaca condusi de cátra colonelulu loru mergu la resiedenti'a de véra a monarhului spre a'si petrece o di buna de recreatiune si a face cunoscintia cu cátiva oficiari de frunte din armat'a Romaniei. Si în fine acelea amerintiari cu nimicire din partea ungarilor se citescu în momentele, candu de alta parte press'a din Romani'a bate de alarmu, cá ungurii éراسi schimba semnele si pajorele, împingendu-le anume de cátra districtulu Fagarasiului totu mai în lăintru pe munti în teritoriulu Romaniei, crediendu cá romanii aru dormi si acuma cá înainte cu 100 de ani sub fanarioti, si cá moldovenii tocma si în anii 1854 pâna 1855.

Dara care se fia caus'a, cá „P. Lloyd“ si diarele magiare amerintia din nou pe Romani'a cu resboiu? Sunt doue la parere, în realitate numai un'a. Pretestulu este: Tendentiele dacoromaniste; adeverulu este cestiunea Dunarei, adeca vointi'a nestramutata de a domina preste Dunare

în veci, pâna la versarea ei în marea négra. Dara preste Dunarea-Istru nu póte domni decâtu numai acela, care va fi în stare de a subjuga întregulu teritoriu cunoscutu astadi sub nume de Romani'a. „P. Lloyd“ dice aci în Nr. susu citatu, cum a disu de nenumerate-ori în cei doi ani din urma, cá romanii sunt ómeni de nimicu, blastemati si ingrati, cá-ci se oppunu în comisiunea danubiana si nu lasa pe Ungari'a se ajunga la marea négra.

Astadata luara sementi'a de cértá numai din nisce publicatiuni sfruntate ale diarielor din Clusiu si anume alu celui curutiescu „Ellenzék“. De agenti provocatori si de spioni este tiér'a plina întru atáta, cáta romanii în unele parti ale Transilvaniei au inceputu a se feri, cá fara necesitate imperiósá nici se mai stea de vorba cu nici-unu unguru, cá-ci în tóte nimicurile afla materia pentru denuntiari. Mai deunadi cátiva studenti si alti juni se invoira cá se dea o petrecere, forma de balu, în comun'a rurala Velcheriu de pre Campia; la momentu unu spionu ungurescu publicá în „Ellenzék“, cá romanii se aduna si conspira. Abia trecu o septemana, candu ne pomeniramu totu în „Ellenzék“, cá Transilvani'a si Banatulu sunt pline de spioni si agitatori veniti din Romani'a, platiti din fondulu de dispositiune alu guvernului din Bucuresci; mai departe cá Jonescu a venitu cu societatea sa numai cá spionu si cá agentu, cá se prepare pe romanii de dincóce la rebeliune, la infintiarea Daciei, si în fine, cá mai multi dintre óspetii dela apele minerali din Secuime si de pe la Brasiovu n'au venitu aici pentru cautarea sanetatiei, ci au venitu trimisi în adinsu de cátra partid'a dacoromana din Romani'a, cá se prepare pe romanii, se le dea instructiunile necesarie de resculare.

Cunoscutulu „P. Napló“ (vedi Nr. „Obs.“ 61) se folosesce si de acésta ocaziune, spre a loví din tóte puterile în Romani'a; dara din câte foi magiare luaramu amana de cinci dile incóce, nici-una nu scrie astadata cu atáta ura inflacarata si dorintia satanica de a estermine pe natiunea romanésca, precum scrie „Magyar Polgár“ din Clusiu în Nrii din 10 si 11 Augustu. Despre in pertinenti'a si

nerusinarea de a minti în acelu diariu nu'si póte face nimene idea clara, daca nu le va citi insusi. Doi insi scriu intrensulu dintr'odata asupra romanilor; unulu vede numai bande talcharesci de conspiratori între romani si incepe cu blastematiile sale dela 1848 amestecandu verdi si uscate si falsificandu tóta istori'a acelei epoce; altulu merge inapoi pâna la procesulu dela Blasiu dintre anii 1843—45, tavalesce în noróie pe multime de barbati din cei mai buni ai romanilor, si în fine scrie asia, în cátu pare cá vedí péna archivariului Jakab Elek, carui romanii ii votasera unu premiu de 400 fl. pentru o carte, din care n'au trasu nici celu mai micu folosu.

Repetimu si acilea, cá ne lipsesce spatiulu si timpulu spre a ne demitte cu toti agentii provocatori, si cu press'a servita de spioni, în discusiuni si polemii, cá nici nu merita; repetimu inse a sut'a óra, cá ar fi dela noi o lene criminala a le ignorá si a nu urmari de aprópe tóte mesurile tiranice câte se iau asupra nóstra de cátra lobonti si curuti, fara nici o distinctiune de partida. Cea mai intensiva conspiratiune a loru este indreptata si concentrata asupra romanilor; pentru aceea inse totu se mai afla destui romani, carii fantaséda de fratie reciprocă. Le stá fórté reu se'si mintia popóra întregi unulu la altulu.

Pre candu eramu se inchidemu acestu articlu, ne pica sub ochi si Nr. din 9 Augustu „Pester Lloyd“, unde în primulu seu ocupanduse numai de Romani'a dice, cá tocma daca nu ar fi nimicu adeveratu din cele publicate despre lucrurile transilvane în dilele din urma, ungurii totusi au cauze fórté grave de a fi în gradulu supremu neindestulati cu Romani'a, care de câteva luni incóce se oppune cu energiá la tóte planurile austro-unguresci, si anume nu vrea nicidecum se între în sfer'a potestatiei acestei monarchii. Ii pare fórté reu lui „P. Lloyd“, cá diplomati'a austro-unguresca si-a datu invoirea sa la proclamarea regatului, a carui existenta o si ia în batjocura; în fine amerintia chiaru cu resboiu, daca Romani'a nu vrea se se supuna pentru totdeauna la vointi'a Austro-Ungariei. „Die unerlässliche Bedingung für die Etablierung eines rumänischen Staates an unseren

Foisiór'a „Observatoriului“.

La a. 1784 si la a. 1849.

Si tacuisses Philosophus mansisses.

VI.

O marturisire stórsa cu sul'a în cóste.

(Urmare.)

„Scóla-te pentru Ddieu, cá nu e bine!“ Moga s'a sculat si a disu: „Se vede cá Siolutiescii s'au dusu undeva, si pe noi ne-au uitatu aici. — Aici o se ne omóre; audi pentru Ddieu ce larma facu“.

A esitu din lada spariatu, s'a uitatu juru împrejur; a vedíutu o uniforma alba de soldatu, într'unu cuiu. Numai ce vedu cá Moga se desbraca si se imbraca cu nadragi strimti, cu fracu albu, si si-a pusu în capu o palaria ce érá în camara, vechia, de paie florentine, forma de cilindru cum érá mod'a mai de multu. Cându l'am vedíutu astfelu imbracatu, în nadragi vineti strimti, cari numai pe trupulu densulu nu erau croiti, si în uniforma alba, ér elu negru cá porumbelele, cu barba si mustetie cá carbunele, m'a inflatu risulu, de si credeamu cá în minutele urmátóre o se ne omóre.

De odata sosescse larm'a la usi'a camarei. „Ce! aici e incuiatu? se spargemu usi'a!“ — Au apasatu de usia, care cu o páraitura mare a cadiutu din titini, si vre-o 7—8 insi au cadiutu beti în camara. Ceilalti se gramadeau, care de care se ajunga mai antáiu la jafu. Cându au vedíutu pe Moga, au incremenitu cu totii.

— „Maica precista! uciga'lu crucea“. Toti au luat-o la fuga. Sosindu în curte s'au opritu. „Mei! cá dóra nu va fi draculu în haine catanesci? Mi s'a parutu cá érá si o femeia cu „ciga'lu crucea“, disera ei. Aideti se ne întórcemu indereptu“. Noi amu întrebuintiatu ocaziunea, amu fugitu prin odaile de cátra gradina, si pe acele trepte amu esitu, amu mersu la pop'a Amosu,

si de acolo adi venimu cu unu Câmpanariu aici. Dara sciti cine érá capitanulu hotiloru? cocisiulu (visitiu) dvóstre Nicolae, impreuna cu alu lui Dionisiu*), apoi vre-o 100 de ómeni beti; care de care mai strantiosu, si inca nesce cocisi, cari vorbiau unguresce.

Sciti cum au impartitu calése'a DVóstra, între sine? unulu a desbracatu-o de piele; alu 2-lea si-a luat postavulu si perinile; alu 3-lea rud'a si rótele; alu 4-lea si-a luat ferulu“.

— „Audi! — dise tat'a cátra mine — nu ti-am spus? Credi acuma, cá nu neamulu românescu ne-a jafuit? — Cocisiulu nostru? blastematulu! Cine ar fi credíutu, cá elu se cutedie, se conducea hoti'a, în locu de a ne aperi cas'a. Totu unu asemenea hotiu din Cerniti'a, anume Boglea, unu renumitu hotiu de vite si lotru de drumu, a jafuitu în rescóla lui Horia si pe tatalu meu“.

Acésta este istori'a fidela a suferintelor nóstre în a. 1849, care au avutu consecintie fatale în privintia finantiala, pentru famili'a nóstra. Tóte aceste se potu adeveri si documentá prin sute si sute de martori, din cáti au mai ramasu în viétia, totu ómeni cari în anul 1849 erau în etate de câte 15 pâna la 36 de ani, érá acuma sunt barbati, si betráni, au vedíutu inse tóte acelea scene de sänge, de focu si devastatiuni cu ochii loru; dara sunt dejá si documentate de plinu cu sententie de ale fostului tribunalu austriacu criminalu. Le-am descrisu, cá se se védia si mai lamuritu scopulu marsiavu alu acelora, cari aru fi voitu se'si faca unu capitalu din fapt'a, cá la a. 1784 rescolatii au jafuitu pe mosiulu meu.**)

*) Fratele meu avea unu cocisiu de unguru, caruia elu cu o luna înainte ii mántuise viétia, cá se nu'lu omóre Románi. Acestu cocieriu si inca vre-o alti 4 au fostu în urma inpuscati în Câmpeni.

**) Vorba se fia! daca cineva néga faptele condamnabile ale rescolatiloru, se face ridiculu. Daca vrea se escuse acele fapte, se arata naivu. Érá daca escusându-le face inputare altora, comite o infamia. — Scimu cá si

Daca s'au potutu intemplá acestea la anul 1849 cându amículu si conscolariulu meu Jancu, unu tineru zelosu, întieptu si umanu, a fostu comandantulu supremu; daca elu, pop'a Balintu, prefectulu Moldovanu si alti tineri inteliginti si devotati familiei nóstre, n'au potutu impedeá jafulu, apoi ce se va fi intemplat în rescóla lui Horia, isi póte infatiosia ori-si cine.

Cá prefectii din 1849 au vrutu, dar n'au potutu impedeá jafulu, dovedesce si urmatórea epistola a unui bravu prefectu:

„D. St. Martinu, 24/3 1881.

„Multu stimate domnule!

„La întrebarea din 20 l. c. nu ve potu respunde „alta, decâtu cá, se póte se ve fiu istorisitu în Cetate „de balta, despre caus'a întrebata. Sciu positivu, cá „Siolutiu Simionu m'a fostu rogatu în diminéti'a de 10 „Maiu 1849 cá se'i aperu magasinulu din piatia, si cá „eu am fostu si luatú asupra mea a'i implini cererea. „Dupa-ce inse, trecéndu eu pe lângá magasinulu lui, „cátra cuartirulu meu, s'au descarcatu asupra mea mai „multe focuri, din ferestri, am luat-o pe picioru, si nu „m'am mai potutu ocupá de magasinulu lui.

„Mai târdiu, avéndu a'mi regási cu ori-ce pretiu „arme si straiti'a cu scrisorile, am facutu o încercare „se petrundu la casele popei din Isbit'a. Atunci maga- „sinulu lui Siolutiu mai stá incuiatu, resistándu usile de „feru; atunci am scrisu cu creta pe usia: „Siolutiu.“ „Dupa-ce tocma pe acelu timpú curgea lupt'a infortóre „cu cei ce se afláu prin case, ba chiaru de pe ferestrele „cuartirulu meu, cadeau pe strada cadavrele ungarilor, „ér n'am potutu temporisá în piatia, pentru-cá Janculu „inca nu venise; asia ér am retiratu la loculu arestului „meu, la scóla.

în anul 1849 în Aiudu tóta famili'a unui comerciante românú onestu anume Maniu, de origine din Brasiovu, a fostu macelarita de románi. Acuma daca cineva ar dice, cá cei ucisi au tñnutu cu „domnii“, n'ar fi óre infamia? E unu faptu ce trebue deplánsu, dar nu escusatu. Red. Obs.

Grenzen ist, dass der letztere sich der Führung Oesterreich-Ungarns unterordne (se se supuna). Und wird diese Bedingung nicht freiwillig erfüllt, nun so muss sie eben erzwungen werden voll und ganz, aber auch möglichst rasch etc.

Ce este această mai puțin, decât declarare de război formală și încă câtă se poate mai iute (möglichst rasch). Dară cine declară acel război? Îl declară curatul și respicatul acea partidă, sau acelea partide, ale caror organe sunt „Pester Lloyd” că cel mai de frunte și mai citit, apoi „Pesti Napló”, „N. P. Journal”, cele trei din Clusiu și cel puțin alte 60.

Acest limbaj nu aduce aminte de cuvențele regelui Carol Robert din a. 1330. „Spuneti lui Basarabă, că-l voi scote de barba din colibele sale.” Sublimele și ridicolul se ating.

Portul românesc.

Multi se mai mira și acum — anume cu ocazia preparativelor de expoziție, de ce punem noi așa mare temei pe industriă de casă, și anume pe porturile (costumele) poporului și mai virtuos pe al femeilor.

O nefericită de noi, cum nu știm ce avem și cât de mare este acel tezaur al industriei noastre de casă! Lasăți dară se se ia din mâinile femeilor meliță, peptenii, hecelă, peria, sucală, suveică, itele, acele, ândrelele, se ve vedem ce aveți se le mai dați de lucru în ano-timpuri și în zile nenumerate ale vieții, când nu pot face altu-ceva, decât dărmă sau se asculte la vorbe de nimicu.

Nu ne totu spuneti de fabrică, că facu și vându mai eficient decât costă pe femeile noastre lucrul de casă. Este o nebunie criminală a dice că ar fi eficient ori-ce se cumpără cu prețiu moralității, cu aruncarea familiilor în lene și trândăvie.

Dară apoi nu mai vedeți dv. anume în manufacturele femeii române, nimicu mai mult decât pensa, panură, fire de atia, de arniciu, de metasa sau fia și de aur ori argintu? Alții înse vedu cu totul altu-ceva: arta, classicitate antică, tradițiuni, momente istorice.

Ve aduceți aminte de când augustă și frumoasă noastră imperatoasă și regina Elisabetă a cumpărat cu ocazia expoziției universale din anul 1873 un costum românesc făcut în districtul Nasaudului, imitat după portul femeiescu dela Bôrgau. Nu cumva s'a pus vre-unu preț pe materiile din care fusese lucratu acel costum? Imperatoasă noastră și toate damele cu gustu esteticu dezvoltat și fin, caută în costumele vechi conservate încă numai la populațiunile rurale și muntene, forme, desemnuri liniare, de figuri, de flori etc., simetria în compozițiunea lor, apoi diversități și nuanțe fine de culori, secretul producerii acestora, alu coordonării și amestecării lor cu atâtă gust și maiestrie, în câtă se te prinda

„Când m'am dus la trei ore după armă, casă „popei” era în flăcări; dar și magazinul lui Siulutiu era devastat. Asia s'au întemplat acest lucru. Dar ce folos! scrisoarea, când nimeni nu mai era în stare a restitui ordinea. Apoi spargătorii usilor nu știu ceti.”)

„Alu Dtele sinceru stimatoriu

„Moldovanu”.

Le-am descris toate aceste cu deosebire, că nu cumva după mărtea mea se vină vre-unu nihilist, care glorifica jaful și ucideră; care atenta la onoarea omnilor de caracter, și se dica copiii mei: Moșulu vostru a fost la a. 1849 persecutat de muntenii Jancului, a fost jafuit și depredat, pentru că el a tinut cu „domnii”; și că nobilitatea familiei voștre dată dela acel an, dreptu recunoștință, pentru meritul că a tradat pe Janculu.

Înainte de a termina acestu capitolu, rog pe cetitoriu să-mi facă plăcerea, să se cetască numai decât ceea ce eu am scris în partea II-a la pagină 17—21 „Desteptare”. Dacă atunci când s'a cetit întâia oară, n'am fostu întielesu; acumă de sigură că voi fi întielesu. Cu atâtă mai tare rog a se ceti acele sire, că-ai acele formă finea acestui capitolu.

VII.

Eu nu lasu pe negruții mei.

Mi-am restrinsu istorisirea suferințelor familiei mele, atât în memoriile mele, cât și în manuscrisul

*) Această epistolă e foarte instructivă; ea dovedește ceea ce știam și noi, că comandanții Românilor și-au dat totă simlă, spre a împedea jaful și escesele; dar nu mai era cu putință.

Și că familia Siulutiu a stat în vedea la Români, când dlu Moldovanu a scris pe usă „Siulutiu”, a trebuit se fia convinsu, că cei ce voru ceti acestu nume, voru face se se respectă averea adresatului.

Red. Obs.

de ochi, precum îi prinde pe fabricanții străini, cariă că de 25 de ani încôce, venind și prin țările locuite de romani, cumpăra bucati de îmbrăcăminte și ducându-le cu sine, fură din ele forme, desemnuri și culori, le imitădă întocma și apoi ne scot banii totu din pungile noastre. Amu ajunsu că în boltele neguțiatorilor se se află chiar și catrințe femeiesci de vândare; era învelitorile cele albe (stergariu, în Rom. machrama) le smulseră totu fabricanții și neguțiatorii de pe capetele femeilor române, înse cum? Ei deteră preste acel misteriu al nostru național, că noi și mai virtuos femeile noastre iubim cu pasiune numai pe cele trei culori principale ale curcubeului: roșu, galbinu-auriu și venetu-albastru (Ruber-aurantius-coeruleus) și acumă cautăți, anume pe la orășe la culorile învelitorilor femeiesci.

Ne place a crede, că omeni teneri, cu gust dezvoltat, cari se voru fi ocupându și în teorie cu studiul estetice, se voru folosi buna-ora și de expozițiunea noastră, că se studie și apoi se descria încă câteva din porturile românesci recunoscute de frumoșe, din acelea puncte de vedere, din care le considerase imperatoasă noastră Elisabetă și le considera regină Romaniei Elisabetă.

În o parte a țării au început chiar și în Transilvania seși încărca trupul lor și al fetelor cu petece și trentie de bolta, pentru-că se le dica și lor jupană Maria, Ana, Salomia, în locu de a le dice că până aci, puru și simplu, în spiritul anticu Maria, Ana, Salomia, etc. sau cu epitețe luate dela relațiuni familiare și dela etate: matusiă Marină, verișoră Irină, nepotă Ilénă, cumnată Veronă, cuscă Eufrosină, cumatră Agapiă și apoi Lelea ori Leică Sandă, suratele mele cu care am fetit, Todoră și Cleopatră, Silvii și Juliană etc.

Nu cumva oile au disparut cu totul din țările locuite de romani? Și barbatilor le este lene se are câte o bucată de locu și pentru semenat de canepă sau inu? Sau că femeile noastre nu mai cunosc acelea plante (buruieni), rădăcini și scortie de arbori, din care scot ele atâtea culori frumoșe?

Expozițiunea.

Nu mai e vorba că se înregistramu toate obiectele câte au început se via, că-ai în acestu casu nu ne-ar mai încăpea nimicu în colonele acestei foi. Dară se tipărește catalogu, care va fi gata pe dioă deschiderii și în care voru intra toate obiectele cu numele esponenților, câte voru fi ajunsu la comitetu până cel mai tardiu în 12/24 Augustu. Adeca mai sunt vreo 12 zile până la închiderea catalogului; ni se pare înse că mai tardiu va apărea și unu suplimentu, dacă voru mai intra obiecte și după 24 Augustu, că se potă fi espuse și acelea până în presă din 27.

O singura domnișoară dela Albă-Juliă trimite preste 140 bucati lucrăte totu de mână dumeaei.

acesta, — precum se dice — într-o gaocă de nuca; nu vreu se obosesc pe cetitoriu. Asiu mai avea multe, foarte multe de disu.

Veduram ce a patit moșulu meu; în urma unchiulu meu metropolitu, carui a s'a înpusu prin episcopulu Lemeni „perpetuum silentium”.

Totu asia a patit și tatalu meu: din Câmpeni l'au transferat la Abrud, de acolo l'au stramutat la Zlatna, din motiv — care de și nu s'a scris, dar se șia. Aveau adeca prepus pe densu, că elu că Român, în secretu sprijinesc „procesul motilor”. L'a costat multa ostentă, revocarea decretului de transferare. Am istorisit în trecut, în memoriul p. II pag. 44—48 pataniile mele, de sub absolutismu. — Ce e dreptu, eu care am crescutu în deplină libertate, nu me poteam nici de câtă aclimatiză cu unu sistem, în care „gensdarmulu” era infalibil și cel mai mare în țiera.

Străinii me aveau în prepus, că prin cercul unde eu eram funcționar, s'au stracurat mai multi magiari condamnați în efigie, și că eu asiu avea corespondințe cu membrii dela Aulă (ținerimea revoluționară din Viena în 1848). Se ve istorisesc acumă unu casu concretu.

Unulu din cele multe.

Sub acestu sistem me persecutara cu deosebire de trei ori: întâia oară sub pretestu, că asiu avea prea mare cunoștință cu aristocrații magiari, cari desprețiescu pe funcționarii străini, și sunt dusmanii sistemului inaugurat; a două oară că simpatisiedu cu democrații magiari, cari sunt Kossuthiani și republicani; și că me interesiedu foarte de causă orientală (1854), îndată ce sosesc postă, de locu me aruncu pe diarie, cu deosebire pe rubrică „orientală”. De asta-data fui transferat din pedepsă pe speșele mele.

Am remonstrat de a dreptulu la Maiestatea sa. Urmarea a fost, că actulu de transferare „din pedepsă” s'a nimicit, și mi s'au rebonificat toate speșele.

(Va urmă.)

Alătura cu cele două resboie dela Salice, va lucră în pavilionulu expoziției unu alu treilea dela Orlatu, pe care se tiese unu covor (tapetu, în Rom. scortia) cu 21 tievi. Această lucrare în vederea publicului va fi una din cele mai bine venite și mai frumoșe. Asia vede: brave fiice de romanu!

Economii au enunțat până eri preste 50 capete de vite la expoziție pentru premiu.

Tocma și din fondulu Marmatiei s'au anunțat obiecte și totu din Marmatiă onor. domnu proprietariu Basiliu Jurcă a trimis la fondulu de premie 6 galbini cu condițiune că se se dea din aceea două premie, unulu de 4 și altulu de 2 galbini, pentru obiecte precum va află cu cale juriulu expoziției, care este compus după cele 6 grupe, din câte 5 barbati espteri prin urmăre 30. Se pare înse că vocațiunea esptilor în multe casuri va fi grea și că anume cei dela grupă III (industria) și dela V (arta) voru recurge și la opiniunea unou femei pricepătoare.

Dela Brașiovu mai multe tablouri lucrăte cu mare artă de mână românesce. Dela dame române care petrecu în strainatate, venira până acum 6 collete (pachete) totu cu lucruri pentru expoziție.

Pavilionulu de expoziție are formă unu T cu pitioru scurtu, cu laturi lungi lungimea totală 85 metrii, lărgimea 10. Spațiulu foarte mare prin pregiuru, din cetate până acolo și mai departe promenada pentru lumea elegantă.

Va fi frumoșă expozițiunea noastră.

A două di Domineca se va ținea solemnitatea desvelirii monumentului de marmore albu ridicat de către Academia la mormentulu lui Alexandru II. Papiu.

Note la corespondenți din „Gazetă Transilvaniei”, reproducă în Nr. 61 alu „Observatoriului”.

1) Concursulu scrisu de „Asociațiunea transilvană” pentru cel mai bun comentariu alu legii comunale, adeca alu art. de lege XVIII 1871 și V 1876 este atât în privința meritului cât și a formei câtă se potă de precisat.

Prin concursu se cere, că comentariulu se fia compus în limbă românească într-unu stilu usioru de întielesu, dară precisiunea terminilor juridici se fia respectată și totuodată acesti termini se se esplice asia, în catu poporulu seși întielega fără multa greutate. Parafrăfi se fie esplicati unulu câte unulu; aretându se legatură firească între acelea parti ale legii, cari nu potă fi întielese fără a fi combinate.

Adeveratu că concursulu cuprinde numai lineamentele principale, culorile fundamentale pre cari interpretate are datoriință de ași zugrăvi iconă, că unu pictor istetiu. Asociațiunea mai multu neci nu a potut face, că-ai prin mai detaiate condițiuni usioru aru fi potut pune pedea respectivilor competenți întru dezvoltarea activității lor, în una sau alta direcțiune. Autorii comentariilor voru fi avutu datoriință seși eplice ei de ei concursulu, că cum mai bine și mai esactu aru potea aduce ei operatele lor în consonanță cu dispozițiunile concursului.

Concursulu ori cum îl vom judecă și interpretă, ne duce numai la acel rezultat, la acel cugetu fundamental, că Asociațiunea voiesce a înlesni poporulu românescu priceperea legii comunale, adeca a dispozițiilor art. de lege XVIII. 1871 și V 1876 care sunt încă în vigoare, prin esplicarea și interpretarea lor și anume acestor grele de întielesu, dubie, obscure și mance, dela concursulu nu cere, că compendiulu se cuprinda cumulearea altor legi, ce se referescu altminteră la cerculu de activitate alu comunelor.

Din acestu motivu imputațiunea făcută Asociației nu se pote justifică și se respinge că nemotivată.

2) Adeveratu, că perfecțiunea omenesă întră toate lucrurile omenesce este numai relativă. Și noi credem, că Asociațiunea în primă încercare a esplicării și interpretării legii comunale unu ce perfectu, nu va potea află, dară va fi nolens volens silită a aduce operatele prezentate sub strictă examinare, la care condițiunile concursului voru trebui se servescă de direcțiune, de cînșura, că-ai altminteră concursulu vine ilusor și verdictulu Asociației va trebui se cada sub critică publicului. Repetăm încă odată, că concursulu cere espresu esplicarea și interpretarea dispozițiilor vigenti obscure și mance ale art. de lege XVIII. 1871 și V. 1876 după metodu legalu se exegeticu. Pre acestea esplicări și interpretări conformu concursului, Asociațiunea, vă trebui se puna cel mai greu pondu.

3) Nu întielegem pe auctorulu articolului din „Gazetă”, când densu recunoșce, că în originalu stă scrisu de legislatoru „kilatásba helyezheti”, ce pe românesce se dice corect „le pote pune în vedere” și nu „le pote da speranță”, și totuși dice, că prin această traducere corectă s'ar vatemă autenticitatea traducerii. Negamă această asertiune și o declaram de fără nici o valoare internă reală. Vedi glossele la notă 4.

Se pote ore numi vatămare de autenticitate a traducerii oficiale, cându intrensă se înlocuesc terminulu din gresiela cu acel terminu ce coresponde pe deplinu cu originalulu? Astadi cându critică inferioară, cându interpretațiunea doctrinaria este permisă față de singuriciii paragrafi?

Amu aretat sub notă 2, că la rețipărirea §-lui 128 cuventulu „tómna” trebe se se înlocuescă cu cu-

ventulu „primavéra“, care singuru corespunde vointiei legislatorului. Are si acésta schimbare in traducere se se numésca vatemare de autenticitatea traducerii? Noi nu putem se credemu, si ne pare reu că „Gazet'a“ a potutu se devina la atare credintia!

4) Ne bucuramu că „Gazet'a“ e de acordu cu „Telegr. rom.“

5) Straina cu totulu ne vine acésta asertiune, că adeca la esplicarea §-lui 3 alu art. de lege XVIII 1871 se nu se spuna că elu e abrogatu. „Derogatur legi aut abrogatur; derogatur legi, cum pars detrahitur; abrogatur legi, cum pars eius tollitur“. Ulpiani Fragm. I. 31, 102 D. de V. S.

§. 3. alu art. de lege XVIII 1871 dispune asia: „In cause administrative auctoritatea apelativa a comunelor in gradulu primu e municipiulu, in alu doilea guvernulu.“

„Gazet'a“ nu afla practic a se spune aci, că acestu §. nu mai are valóre in totu cuprinsulu seu, ci este desfiintiatu prin legi ulterioiri, cari dupa noi aru trebui aici amintite, că poporul se nu'lu mai tina nici se créda in intréga primitiv'a lui valóre.

Noi nu scimu apoi, daca dupa concursu si metodulu legalu acceptatu de concursu, acestu §. trebue explicatu. Da rogu-ve, cum se'lu explicamu, candu elu in mare parte a esitu din valóre? Asia precum este elu, se'lu desfasuramu pe largu inca odata, ar insemná mai multu decâtu o amphibolia, ar insemná a seduce pe poporu, că se créda la acestu §. unu ne-adeveru, si a'lu incurcă in cursulu cugetarii sale.

6) Nu scimu ce regula póte se mai fia reprezentata prin §. 3, daca elu in cea mai mare parte si-a perduto valóre sa positiva, dupa cum apriatu se vede din art. de lege V, IV, XV 1876, XX si XXII 1877, XXXI 1879 esi ordinatiunea Ex. sale ministrului presied. Tisza, că ministrulu afacerilor interne din 5 Juniu 1879, Nr. 26,243.

Nu exceptiunile, ci abrogatiunile si derogatiunile urmate prin legile ulterioiri si substitutiunile textului primitivu din lege, nu numai „se potu aminti“, precum dice „Gazet'a“, ci interpretele trebue se le spuna la fiacare §. respectiv derogatu si abrogatu, precum sunt §§-ii citati de „Gazet'a“ 24, 26, 27 etc., căci altmintrea priceperea §§-loru originali nu se promovédia; nu se usurédia.

Dupa analogi'a afirmariloru „Gazetei“ de pana acuma vine omulu se créda, că de ex. interpretele ar trebui se esplice si interpretatie eventualmint si chiaru §. 109 din art. de lege XVIII 1871 asia precum este elu, pre candu §-ulu acesta prin articulu de lege XXXI 1879 este pusu afara de valóre lui positiva, in cătu dispositiunile lui contrarie legeri posteriori, nu se mai potu presentá astadi lectoriloru in valóre loru primitiva, fara a se face evidenta aici desfiintierea loru.

7) In concursu nu stá aproximativu că minimum 7—8 cóle, ci apriatu stá scrisu:

„Operatulu intregu tiparitu in formatu 8° Nro 6 cu litere cicero, aresede inpreuna cu legea tradusa 7—8 cóle.“ Va se dica, minimulu e 8 cóle tiparite. Qui bene distinguit bene docet.

Facia de conditiunea concursului, chibzuirea, parerea „Gazetei“ este fara nici-unu pretiu juristicu. Daca cu adeverate esplicari si interpretari ale §§-loru art. de lege XVIII 1871 si V 1876, ce sunt dubii, obscuri si manci, o conditio sine qua non a concursului, s'ar intinde operatulu preste cif'r'a de 8 cóle, normata că maximu de concursu, atarna dela matur'a de judecare a supremului areopagu nationale din motive relevante, modificarea acestei conditiuni concursuali in interesulu meritoriu alu causai din cestiune. Noi de lege lata nu potemu admite alterarea acestoru conditiuni positive.

8) „Gazet'a“ subsumédia aici in concursu o conditiune, ce nu esista si alterédia vointi'a Asociatiunei, care de asta-data cere aceea ce noi si accentuamu, in concreto, in modu preceptivu esplicarea §§-iloru numai din art. de lege XVIII 1861 si V 1876, si anume a celor dubii, obscuri, greu de intielesu si manci, pre care poporul nu' pote cuprinde cu mintea sa naturala. Acesta este postulatu concursului, acésta este singur'a conditio sine qua non, pe carea o a stabilitu Asociatiunea in adunarea din Turd'a. Colectiunea de legi referitorie la comuna, nu se cuprinde in concursu, si daca acésta se face numai in daun'a interpretatiunei §§-iloru legeri comunali, de care sunt in concursulu publicatu numai articulu de lege XVIII 1871 si V 1876 si alti articlii de lege de felu nu. Nici-decum nu. Punemu casulu posibilu, că unulu sau altu operatu, va fi adunatu din isvorulu celu bogatu alu lui Bela Grünwald tóte dispositiunile legali referitorie la cerculu competentiei primariiloru comunali din multi articlii de lege, cu aberatiuni dela concursulu publicatu; atunci aceste legi sau §§-ii din multele legi gramaditi la unulu sau altulu §. din legea comunala intru usiorarea priceperii loru facia de poporulu nostru, fiindu dintr'insii multi greu de intielesu, dubii, obscuri si manci — voru trebui érași esplicati si interpretati; unu lucru acesta ce isbesce de adreptulu in concursulu publicatu de Asociatiune, care concursu este si póte fi singuru numai luat de basa la compunerea operatului si censurarea lui.

Se póte publicá unu altu concursu, pentru cea mai buna „Colectiune a tuturor dispositiuniloru legiloru referitorie la drepturile de competentie comunali“, spre care scopu amu aretat la not'a 5 pe lãnga cele din „Telegr. rom.“ inca alte miiduloce neaperatu de lipsa pentru ajungerea aceluia.

Romania.

Din multele sciri interesante câte ne aducu diariile si caletorii, culegemu celu puçinu acestea.

— La Sinaia ni se scrie, că au mersu 18 oficeri de husari austriaci, cu colonelulu loru in

capu, pentru a face visita M. M. L. L. Regelui si Reginei.

Nu se spune, in ce costum a fostu regin'a in acea di de audientia solemna; dara archiducelui c. r. Eugenu (nepotu din fiu alu eroului archiduce Carolu) se aratase atatu Mai. Sa, cătu si damele de onóre in portu curatu romanescu, in care'i si stá bine de minune.

— La taber'a dela Cocoresci au pornitu si din capitala regimentulu 2 de linia si batalionulu 1 de venetori. Se facu manevre mari, că si in alte tieri.

— (Calcarea hotareloru nóstre.) Domnule redactoru! Aflandu-me in judetiulu Muscelu, mi s'a spusu de unu betranu că granitia nóstrea cea veche, hotarnicita de stramosii nostri in unire cu vecinulu imperiu habsburgicu, se calca din anu in anu de cătra unguri. Ómenii loru si chiaru strejile sunt intrate multu in pamentulu nostru. Ei socotescu că acésta nu se baga de séma, fiindu printre vaile muntiloru, dar' locuitorii romani cunoscu fórtu bine potecile pe unde au calcatu stramosii loru.

Intrebandu si pe oficerii strejuitori, acestia 'mi-au aretatú că intr'adeveru s'a comisu óri-cari calcari sau intrari peste hotarele nóstre din partea veciniloru austriaci, că-ci prin mai multe locuri sunt curbe mari pe cari le facu se cunósce că sunt chiaru pe pamentulu tierii romanesci.

Nu potu intielege, d-le redactoru, acésta culpabila negligentia din partea nóstrea. Pentru ce se nu se trimétia in toti anii oficeri din geniu, cu copii de pe hotarniciile nóstre cu Austro-Ungari'a, că se faca planuri, se mesóre si se dea relatiuni ministeriului de resboiu, candu din partea Austro-Ungariei nu e anu dela Dumnedieu (si chiaru in vara acésta) se nu trimétia la granitiile nóstre oficeri de geniu, cari ia schitia, ridica planuri topografice etc. sub pretecestu că facu excursiuni?

Pentru ce d-nii oficeri superiori si inferiori de geniu se stea in capitala si prin resiedintiele judetieloru, candu d-loru ar trebui se cunósca cea mai mica pietricica ce inconjóra regatulu nostru?

Credindu că facu unu servitiu tierii mele, sollicitu publicarea acestei relatiuni in colónele stimabilului d-v. diariu, pentru că se ajunga la cunoscentia celoru in dreptu. Se scie că avemu doue hotarnicii, una din secolulu 16-lea, si alta din dilele lui Ipsilante, cari s'au facutu pentru hotarele tierii despre Austro-Ungari'a, de cătra comissarii numiti atatu din partea nóstrea cătu si din partea vecinului, hotarnicii aretatóre din vale in vale, din munte in munte, din piatra in piatra, astfelu că nici-odata in trecutu n'a fostu calcatu hotarulu nostru, afara de óre-cari concesii ce au vrutu se faca unii din Domnii fanarioti gubernului austriacu. (Posedu manuscrise de pe aceste hotarnicii in bibliotec'a mea).

Gubernulu este datoru se veghedie cu neador-mire in contra unoru asemenea incalcari in mosia romanésca, ale carei hotare au fostu cimentate cu sangele stramosiloru nostri; éra nu printr'o neiertata nepasare se lase a se rapi in taina aceea ce s'a pastratu cu sacrificiulu vietiei atátoru generatiuni.

Primiti, stimabile domnu, salutarile mele fratiesci.

Locot. colonelu D. Papazoglu.

Cestiunea danubiana.

Tin tóte cestiunile politice câte se agitédia dilele acestea in press'a européna, nici-un'a nu ne póte interessá pe noi asia de multu că cestiunea Dunarei, a carei importantia suprema o relevamu si noi de trei ani in cóle la tóte ocaziunile mari.

Amerintiarile publicate in „L. Lloyd“ si c. l. le vediuramu. Diariulu „Romanulu“ organulu ministrulu de interne in Bucuresci, care lucra acum in anulu alu 25-lea, ridica manusi'a de batalia aruncata de „Lloyd“ cu arroganti'a sa cunoscuta. „Rom.“ inse o ridicá cu o demnitate, la care abia ne asteptámu dupa atâtea insulte aruncate in faci'a Romaniei si a gubernului seu. In Nr. seu din 30 Juliu (11 Aug.) „Rom.“ luandu spre sciintia cele publicate de „Lloyd“, raspunde in primulu seu cu sange rece si arata cu precisiune, că Austro-ungureni isifu facu numai loru reu cu atâtea amenintiaru, că-ci cu acelea „nu sparie pe nimeni in Romania“; din contra sunt multi cari aru dorí că acea amerintiare se se traduca in faptu, siguri că Romania ar fi la inaltimea raspunderei ce i s'ar lasá. Tocma la urma inse „Rom.“ totu nu se póte contení se nu faca o ironia subtile dicédu: „Se nu luamu in seriosu musicarea facuta prin „Pester Lloyd“ si alte diarie“.

Statulu actuale alu cestiunei „Romanulu“ ilu precisédia asia:

Cestiunea Dunarei a intratu intr'o fasa nóua. Neresolvata pana asta-di, ea ese din sfer'a de activitate a comisiunei dunarene, spre a intrá in aceea a unei conferintie europene.

Negresitu acésta nu s'ar fi intemplat, daca cestiunea ar fi potutu se fia resolvata pana in sesiunea trecuta a comisiunii dunarene, inse si acésta sesiune inchiaindu-se, fara că nimicu se fia otaritu, la anulu viitoriu conferenti'a européna, care va avea se statuedie asupra modulu in care comisiunea dunareana va trebui se'si urmedie esistinti'a, se va ocupá neaperatu si de cestiunea care n'a potutu se fia resolvata de comisiune.

Este doveditu asta-di, că in ori-ce casu, va fi preste potintia Austro-Ungariei se intrunésca unanimitatea voturiloru comisiunei dunarene, in favóre proiectulu seu de comisiune mixta, cu prerogative esceptionale pentru represintantulu austro-ungurescu; si fara unanimitate, nici-o cestiune de principiu nu póte se fia resolvata.

Este deci de ajunsu singur'a impotrivire a Romaniei, ce face parte de dreptu din comisiunea dunareana, pentru-cá ori-ce principiu contrariu intereselor ei se nu póta fi admisu.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Blasiu, 4 Augustu 1881. In Nrulu 58 alu pretiuitulu diurnalu ce redigeti, a aparutu unu articlu sub titlu „Espositiunea“, care, precum se vede, este indreptatu de a dreptulu in contra persónei mele si inca „in termini aspri“, acusandume, că de si am luat asupra-mi conducerea afacerii referitorie la espositiune, totusi nu am facutu nimicu in acestu obiectu, nu am „convocatu cocónele din locu si de prin pregiuru, spre a le dá informatiunile prevediute in regulamentu“ etc.

Fia-mi iertatu, dle redactoru, că facia cu o acusa atatu de grava adressata publice de a dreptulu persónei mele ne-insemnate, se dicu si eu câteva cuvinte, din cari se póta judecă on. publicu, daca in adeveru sunt eu culpabilu ori nu. Lucrulu stá asia:

De nu me insielu, inca prin Ianuariu a. c. a adressatu Comitétulu Asociatiunei trans. unu cerculariu cătra tóte directiunile despartimentelor, provocandu-le a alege câte unu subcomitetu in caus'a espositiunei romane, provocandu totu odata directiunile se notifice numele presiedintiloru acestoru subcomitete, spre a li-se publicá numele in foi, că se scia publiculu cătra cine are a se adressá.

Despartimentulu din-locu in adunarea sa din Februariu a. c. a si alesu subcomitetulu in caus'a espositiunei, dandu presidiulu subscrusului, pentru cerculu Blasiului, si numai de cătu a adusu acésta alegere la cunoscenti'a onoratulu comitetu centralu din Sibiu, inca in Februariu a. c.

Asociatiunea de atunci a publicatu unu siru lungu de presiedinti ai subcomitetelor din diferite tinuturi, dar' numele mieu nu l'a publicatu de locu. Pre semne nu am fostu consideratu de atare.

Acum spuneti'mi, ve rogu, domnule redactoru, care aveti onórea de a fi totu odata si secretariulu I alu Asociatiunei nóstre, cine este celu vinovatu? Póte ve-ti dice: se nu fi asteptatu implinirea acestei forme, ci se-mi fi inceputu activitatea. Da, asia erá póte, candu nu a-si sci că, conformu „regulamentulu“ decisiunile comitetelor despartimentelor trebue se fia aprobate de cătra comitetulu centralu alu Asoc. si se vedeti minune, pe mine pana in momentulu ce scriu aceste siruri, nime nu m'a incunoscentiatu despre aceea, că comitetulu centrale ar fi aprobatu alegerea.

Prin urmare cu ce dreptu asi fi potutu se-mi incepu activitatea? Daca am peri de lupu, nu voiu se conturbu mnei, ci remanu retrasu. Sciti d-vóstra prea bine, câte luni au trebuit se tréca dela primirea modestulu mieu opu „Economia rurala“, pana la aducerea unei notitie scurte in foile nóstre periodice, si totu mai sunt inca redactiuni onorabile, cari au primitu inca in Aprile esemplariulu de onóre, si nici astadi nu au luat notitia despre elu.

Aduceti, ve rogu tóte aceste, si altele in combinatiune si ve-ti aflá usioru unde zace reulu, cine pórtá vin'a. Numiti-mi pe celu vinovatu si ve asecurezu că o se tramitu o colectiune frumosea la espositiune, de care nu-mi va fi rusíne; pana atunci nu potu intreprende nimicu, că mi lipsesce indreptatirea dupa legea ce a-ti adusu.

Cu correspondentulu d-loru vóstre din Blasiu

nu potu stá la vorba, fiindu-cá, precum se vede, domni'a sa nu cunósce Blasiulu. De aici nu asteptati prea multe. A fostu! Am disu.

Primiti, ve rogu, asigurarea deosebitei mele consideratiuni.

Alu Prea Onoratu D-loru Vóstre stimatoriu
Stefanu Popu,
prof.

Prea stimate dle Red.!

In urm'a apelului pentru monumentulu fericitului si de pia memoria demnului poetu „Andr. Muresianu” mi-am luat libertate a colectá dela preotii tractului Cosiocn'a o sumulitie de 18 fl. 50 cri v. a., la care au contribuitu in modulu urmatoriu: Nicolau Cosm'a din Juculu sup. 1.—, Vasiliu Popescu din Juculu inf. 1.—, Teodoru Julianu din Frat'a 1.—, Basiliu Albonu din Visia 1.—, Aureliu Porutiu din Desmiru 2.—, Basiliu Porutiu din Rediu dela sine 1.30 si dela poporení —.70, Dionisiu Morariu din Juriulu de campia 1.— dela sine si —.56 dela poporenii sei, Emiliu Germanu din Corpadea 1.—, Joanu Chioreanu din Giudfalau 1.—, Teod. Gurgiu din Aruncut'a 1.—, Toma Gonza din Ghirisiulu romanu 1.—, Gavrilu Oheanu din Pat'a 1.—, Gregoriu Szabo din Aitonu —.50, Simeonu Pescanu din Juculu nobilu —.40, Petru Rusu din Boosiu dela sine —.50, éra dela: Bobis Juon teneru, Joanu Szabo Alesandru Sianu, Pantea Ihre, Moldovanu Joanu si Popu Tóderu —.50, dela subscrisulu 2.4 = 18 fl. 50 cri v. a.; care suma imi iau libertate a vi-o trimite cu acea modesta rogaré, se binevoiti a o inaintá la loculu destinatu, — si in pretiutulu diariu ce redige-Ti, a o publicá spre legitimare mea. — Totodata ve rogu se'mi primiti asigurarea distinsei stime ce vi-o pastrediu, recomandandu-me remanu celu mai sinceru stimatoriu

Cosiocn'a, in 5 Aug. 1881.

Joanu Hossu,
protopopu.

Recensiunea unei carti juridice, destinate pentru poporu.

In Nrulu 60 alu acestui diariu sub rubric'a bibliografica s'au anuntiatu esirea de sub tipariu a unui nou opu in limb'a romana. Acesta pórtá titlu'a Legea comunala sau articlii de lege XVIII 1871 si V 1876 esplicati de Josifu Popu etc. De atunci ne luaramu puçinu timpu de a si frundiari acestu opu, si nu potemu decâtu se'lu recomandamu publiculu romanescu cu tóta caldur'a. — Autorulu este destulu de modestu, in prefaci'a opului seu, pe candu isi recomanda lucrarea binevoitórei atentiuni a onorabilulu publicu romanu, a'lu si rogá, cá in cartea dsale se nu cerce dupa unu operatu perfectu, ci se'lu considere mai multu cá unu manualu destinatu a suplini prim'a necesitate, pâna va vedé lumin'a unu opu mai bunu cá acela. Éra noi din partea nóstra adaugemu, cá nimicu nu este in lume perfectu, si opurile celor mai renumiti autori inca si-au aflatu critic'a. Este inse unu adeveru, pe carele nice autorulu nu trebue se'lu traga la indoiéla, cumcá opulu seu e pe deplinu aptu de a suplini necesitatea fórté simtita, pentru carturarii poporului romanu, de a cunósce legile comunali si alte legi ce stau in legatura cu acelea.

Autorulu in o instructiva introducere la opulu seu, diçe: „Scopulu cartiei acesteia este, de a dá mana de ajutoriu carturariloru romani (preotiloru, invetiatoriloru si altoru cunoscatori de carte), spre a'si castigá acele cunoscintie despre legea comunala si alte legi, cari stau in legatura cu acea, cari li sunt neincungiuratu de lipsa, spre a poté ocupá in viéti'a publica a comuneloru loculu ce'lu pretinde interessulu poporului nostru”.

Daca cercetamu de a menuntulu cuprinsulu cartei, trebue se dicemu, cumcá autorulu si-a resoltitu cu multa diligentia problem'a. Elu in fapta, nu se ocupa numai cu esplicarea practica a articl. de lege XVIII 1871 si V 1876, cari tractédia in specia despre legea comunale, ci intretiese la locuri corespundietóre dispositiuni din alti articlii de lege, cari modifica ceva in legea comunala, sau normédia obligaminti de ale comunelor care nu sunt cuprinse in cei doi articlii de lege referitori la regularea comunelor. Asia aflamu indata la: 1) citati si aplicati art. XX 1876, prin care unele cetati cari mai inainte aveau dreptu municipalu, ilu perdura pe acela, si art. XXXIII 1876 aplicatu acolo cu referintia la cetatile regesci situate pe fundulu regiu, adeca Sibiiu, Brasiovu, Bistriti'a, Sighisiór'a, Orasci'a, Mediasiu si Sabesiulu-sasescu. Apoi la 2), unde se dice, cá „comun'a executédia ordinatiunile legeri si ale municipiului, relative la administratiunea de statu si municipala”, se enumera acele afaceri inpuise comunelor prin legi speciali, cari nu se cuprindu in legile comunali, si anume afaceri privitóre la servitori (XIII 1876), afaceri sanitarie (XIV 1876), de contributiune (XV

1876), de scóla (XXXVIII 1868 si XVIII 1876), de justitie, militari etc. Atentiunea autorului s'a estinsu si la legile cele mai nóue, cari pâna acuma nici nu se afla in man'a publicului, ci numai in fói'a oficiósa s'au vediutu publicate, d. e. articlulu XXXIV 1881 „despre manipularea competentieloru ce se platescu immediatu”, si art. XLI 1881 nóu'a lege de espropriatiune.

Nu suntemu in stare de a urmari asta-data opulu dnului jude reg. Josifu Popu intru tóte partile lui; redactiunea inse ar face unu bunu servitiu la multi dintre lectorii sei, daca 'iar publicá indicele alfabeticu (Se va face. Red.).

Inchiaiemu a dice: cumcá dnulu Josifu Popu, prin operele sale: „Indreptariu pentru lucrările pregatitóriie la introducerea cartiloru funduare in Transilvani'a” (1869); unu altu manualu asupra legeri de bagatele (1878) a facutu dejá fórté mari servitiu pentru luminarea poporului romanescu, éra prin opulu de faciá se pare cá a intimpinatu chiaru dorintia comuna a publiculu nostru, carei apoi i se dete espressionu in adunarea generala a Asociatiunei transilvane tinuta la Turd'a. Nu se póte crede, cáti membrii de ai comunelor si chiaru câte comune intregi, nu numai rurali, dara si orasiene, dau de mari daune, éra unele se ruinédia cu totulu numai din lips'a totala de cunoscintia acelor legi, care au a face numai cu comunele si prin care se regulédia datorintiele, inse si drepturile loru cátra statu, cátra municipiu (comitatu), inca si cátra individi. Despre locuitorii carii nu sciu cití (si vai multi mai sunt de aceia), nu vorbimu aci, cá nu le folosesce nimicu; daca inse aru cunósce si pricepe acelea legi numai acei câte 5—6 pâna la 50—60 de individi dintru o comuna, cari sciu carte cevasi mai multa, miliónele de plansori si reclamatiuni câte se audu pe fiacare di, mai virtosu contra organeloru politice administrative si contra advocatiloru, s'aru reduce fórté la unu numeru multu mai micu, atátu din cauza cá poporulu necunoscatoriu de legi, informatu bine prin carturarii de starea si conditiunea lui, nu ar inputá totu numai persónelor, tóte câte sunt a se inputá numai legiloru, cátu si pentru-cá cunoscéndu ei legile care au a face cu comunele, aru mai taiá din unghisiórele deregatoriloru si le-aru dá preste degete pâna-ce nu este prea tardiu, pâna-ce nu devine comun'a bancrotta cu toti membrii, precum se intempla din aintea ochiloru nostrii mai pe fiacare di, totu din caus'a orbiei sufletesci, de care se folosescu si in acésta tiéra multi charlatani.

A. B.

Sciri diverse.

— (Convocare.) Tinerimea romana cu rangulu academicu din Austro-Ungari'a se convóca prin acésta pe dio'a de 15/27 Augustu a. c. 4 óre p. m. la o conferentia generala de constituire intr'o reuniune socialu-literara a toturoru studentiloru romani, in localitatile seminariului „Andreianu” in Sibiiu.

Obiectele ordinei de di sunt:

1. alegerea unui presedinte si doi secretari ad hoc;
2. raportulu comissiunei mixte, esmisu pentru elaborarea unui proiectu de statute, pentru reuniunea ce se va infintia;
3. alegerea unei comissiuni pentru inaintarea statuteloru la locurile competente spre intarire;
4. propuneri eventuale.

Din siedinti'a tinerimei romane academice din Sibiiu, tinuta la 7 Aug. 1881.

— (Avisu.) Cu ocasiunea adunarei generale a Asociatiunei transilvane, ce se va tine in acestu anu in Sibiiu, se va arangia din partea junimei academice romane unu banchetu in onórea „Asociatiunei”.

La acésta potu participá toti membrii Asociatiunei transilvane cu familiile lor.

Cei ce dorescu a participá la acésta festivitate a junimei academice romane, sunt rogati a se insinuá la subscrisii celu multu pâna in 10/22 Aug. a. c., cá se se póta luá mesurile de lipsa pentru buna arangiere. — Pentru comitetulu arangiatoriu. Sibiiu, 7 Augustu 1881.

Dr. Absolonu Todea, Mateiu Voileanu,
cand. adv. stud. jur.

— (Convocare.) Pe bas'a conclusului adunarei generali cercuale, tinuta la Branu in 25 Iuliu 1880 de sub punctu VI, adunarea generala a despartiem. cerc. II alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, se

convóca in comun'a Veneti'a inf. pe dio'a de 21 Aug. 1881 st. n. la 10 óre a. m., ceea ce prin acésta se aduce la cunoscintia publica, invitandu-se totudeodata, a participá la siedintia toti iubitorii de progresulu poporului romanu.

Din siedinti'a comit. desp. cerc. II tinuta in Fagarasiu la 6 Aug. 1881.

Alexe Marculetiu, Negrea,
direct. desp. II; actuariu.

Exemplarie dela 1 Iuliu adeca incependu semestrulu II cu Nr. 53 mai avemu, si toti dnii abonati cáti mai vinu in cursulu acestei luni, le primescu-intregi. Pretiurile se vedu in fruntea fiacarui Nr. Edit.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

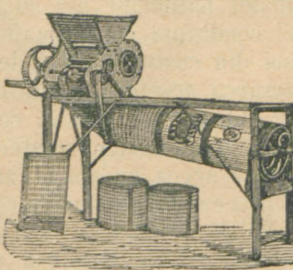
9 Augustu st. n. in Sibiiu:

Grân, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	7.20—8.—
Grân, amestecatu	1 „ „	6.——6.80
Secara	1 „ „	4.40—4.80
Papusiuiu	1 „ „	4.——4.40
Ordiu	1 „ „	—.—
Ovesu	1 „ „	2.60—3.—
Cartofi	1 „ „	1.60—2.—

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 7 Augustu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	117.95	117.85
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	93.10	92.75
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	111.75	110.50
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	98.—	97.50
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	134.—	134.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	99.75	99.50
Obligatiuni ung. cu clausula de sortire	98.25	98.—
Obligatiuni urbariale temesiane	99.—	98.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausula de sortire	98.—	97.25
Obligatiuni urbariale transilvane	98.50	98.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	99.50	—.—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	97.50	97.50
Datorie de statu austriaca in chartie	77.85	78.—
Datoria de statu in argintu	78.25	78.—
Rent'a de auru austriaca	93.80	93.75
Sorti de statu dela 1860	132.20	132.50
Actiuni de banca austro-ung.	830.—	835.—
Actiuni de banca de creditu ung.	360.75	361.25
Actiuni de creditu aust.	356.50	356.60
Serisuri fonciari ale institutului „Albin'a” dela Sibiiu	—.—	99.10
Galbini imper.	5.55	5.57
Napoleonorulu	9.35	9.33
100 marce nemtiesci	57.50	57.50

Pentru	sortatu grauntie	cele mai acomodate
Originalu	Mayer	Treiaratorie
22.000 masine in activitate		Se se cára marc'a fabricei
30 MEDAILLEN		
J. Grossmann		
Waitzner- strasse 76	Budapest'a	Waitzner- strasse 76
(33) 1—10		

In pensiune

si ingrijire se primescu 2 baieti din familia buna, cari voiescu a cerceta o scóla de aici. — A se indrepta cátra Redactiunea foia acesta. (34)

Concursu.

Fiindu de lipsa mai multe lucruri de murariu (zidariu) la casele parochiale gr.-cath. din Clusiu prin acésta se escrie concursu.

Licitatiunea minuenda se va tine in 20 Augustu st. n. a. c. la 3 óre p. m. la casele parochiale.

Conditiiunile si pâna atunci se potu vedea la cancelari'a oficiului protop. Clusiu, in 10 Augustu 1881.

Dr. Aureliu Isacu,
curatoru.

(35)

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.